

Vergaderjaar 2008–2009

31 325

Wijziging van diverse onderwijswetten in verband met het door de scholen om niet ter beschikking stellen van lesmateriaal aan de leerlingen in het voortgezet onderwijs

Nr. 29

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 december 2008

Naar aanleiding van het met uw Kamer gevoerde algemeen overleg op 6 november 2008 stuur ik u hierbij het onderzoek naar de werking van de gedragscode schoolkosten VO dat door de SLO, nationaal expertise-centrum leerplanontwikkeling, uitgevoerd is¹

In deze brief geef ik u mijn reactie op dit onderzoek waarbij ik zal ingaan op de vraag van de heer De Vries (CDA) naar de eventuele noodzaak van een zgn. zwarte lijst. Ik informeer u tevens over de «tussencategorie» schoolkosten en geef u mijn standpunt over de laptop.

Hiermee geef ik uitvoering aan de door mij gedane toezeggingen tijdens genoemd algemeen overleg.

Onderzoek gedragscode schoolkosten

De centrale vraag in het onderzoek van de SLO betreft de daadwerkelijke effecten van de gedragscode en luidt als volgt: in hoeverre is het ondertekenen van de gedragscode gerelateerd aan daadwerkelijke veranderingen op het gebied van transparantie en beheersbaarheid van de schoolkosten. In het onderzoek wordt hiertoe een vergelijking gemaakt tussen de scholen die op de witte lijst voorkomen en scholen die hier niet op staan (de rode lijst).

Het onderzoek beantwoordt de centrale onderzoeksvraag positief:

- Er is sprake van meer communicatie;
- Er is meer transparantie in die zin dat er vaker verantwoording wordt afgelegd over de feitelijke besteding van de ontvangen bijdrage maar ook dat de rekeningen aan ouders inzichtelijker zijn geworden;
- Er is een actiever schoolbeleid om de schoolkosten beheersbaar te houden;
- Schoolkosten zijn vaker onderwerp van gesprek in de school en op andere plaatsen;
- Het merendeel van de scholen (bestuur of directie) heeft beleid op het terrein van schoolkosten geformuleerd. De onderwerpen waarover beleid is gemaakt zijn vooral de hoogte van de ouderbijdrage en de

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

kosten van leermiddelen. De gedragscode wordt niet ingezet om de inhoudelijke discussie over leermiddelenbeleid te voeren.

Het onderzoek wijst tevens uit dat de omvang van de witte lijst die door de VO-raad op de site wordt gepubliceerd geen volledig beeld geeft van de attitude van de scholen ten opzichte van de gedragscode. Het grootste gedeelte (70%) van de scholen die aan het onderzoek hebben meegedaan maar niet behoren tot de groep die op de witte lijst voorkomt, onderschrijft de gedragscode wel, maar heeft dit niet kenbaar gemaakt bij de VO-raad.

Ik ben verheugd te constateren dat scholen die de gedragscode hebben ondertekend er in zijn geslaagd om de hoogte van de schoolkosten en het proces daarom heen in positieve zin te beïnvloeden. Het formuleren en uitvoeren van een goed schoolkostenbeleid is geen simpele opdracht en wortelt diep in de eigen schoolorganisatie. Met betrekking tot de gedragscode hebben scholen laten zien dat zij heel goed zelf in staat zijn om veranderingen in gang te zetten. Ik vind deze zelfregulering een goede ontwikkeling. Het is echter wenselijk dat al deze scholen die handelen conform de gedragscode dit aan de VO-raad kenbaar maken en daarmee op de witte lijst komen te staan. Hierover zal ik in overleg treden met de VO-raad. In het voorjaar zal opnieuw de balans opgemaakt worden en zal ik aan uw Kamer kenbaar maken wat de stand van zaken is. Op basis daarvan zal worden besloten welke aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld een zwarte lijst) noodzakelijk zijn.

Schoolkosten

De wet «gratis schoolboeken» geeft aan welk lesmateriaal met ingang van het schooljaar 2008–2009 door scholen en welk lesmateriaal door de ouders aangeschaft moet worden. Dit heeft tot gevolg dat de kosten van lesmateriaal in drie categorieën kunnen worden verdeeld:

1. Lesmateriaal dat valt onder de definitie van artikel 6e van de WVO waar de school voor dient te zorgen;
2. Lesmateriaal dat ouders op verzoek van de school zelf aanschaffen;
3. Gebruikskosten van lesmateriaal als onderdeel van de vrijwillige ouderbijdrage.

Tijdens het AO heeft u gevraagd naar mijn standpunt over de schoolkosten die behoren tot de «tussencategorie» zoals vermeld onder 2. Ik geef u dit graag. Het gaat om de kosten die het gevolg zijn van de traditionele «boekenlijst» zoals wij die allen al jaren kennen. Als gevolg van de wet «gratis schoolboeken» is deze categorie kosten meer expliciet in beeld gekomen omdat het vanaf het schooljaar 2009–2010 gaat om de kosten van lesmaterialen die buiten de definitie van artikel 6e van de WVO vallen en waarvoor de scholen geen bekostiging van de overheid ontvangen. Scholen kunnen ouders dus nog steeds vragen om bepaald lesmateriaal aan te schaffen. In de WVO is omschreven dat in het algemeen geldt dat het daarbij gaat om lesmateriaal dat redelijk persoonsgebonden is, en/of door meer gezinsleden kan worden gebruikt, en/of een aantal jaar meegaat. Dit lesmateriaal wordt en blijft ook het eigendom van de ouder/leerling.

Ouders in de medezeggenschapsraad zijn goed in positie gebracht om hierop directe invloed uit te oefenen. In artikel 14, lid 2 onder d van de Wms is geregeld dat de oudergeleding van de medezeggenschapsraad instemmingsrecht op het beleid dat de school voert om deze kosten zo laag mogelijk te houden. Voor de volledigheid wijs ik u er op dat deze kosten geen onderdeel uitmaken van de vrijwillige ouderbijdrage. Daar gaat het om kosten die door het bevoegd gezag van de school in rekening bij de ouders kunnen worden gebracht.

Voorlichting aan ouders in de medezeggenschapsraad

Ik realiseer mij dat de praktijk op de eigen school dikwijls weerbarstiger is dan de leer. Ik meldde u al dat ik de ouders in de medezeggenschapsraad ga ondersteunen door middel van een informatieve brochure die ik samen met de ouderverenigingen binnenkort hoop te versturen. In deze brochure wordt uitleg gegeven over de verschillende soorten kosten en welke mogelijkheden en instrumenten de oudergeleding heeft om de besluitvorming van het bevoegd gezag van de school te beïnvloeden en te sturen. Ik zal u deze brochure te zijner tijd ter informatie toesturen.

Laptop

Op uw verzoek ga ik nader in op het verschijnsel laptop. Ik heb het onderstaande standpunt recent besproken met de VO-raad die zich hierin kan vinden.

In de Memorie van Toelichting behorende bij het wetsvoorstel «gratis schoolboeken» wordt aangegeven dat een laptop niet valt onder de definitie van lesmateriaal. De laptop is immers een informatiedrager. Consequentie van deze definiëring is dat ouders zelf kunnen besluiten om een laptop aan te schaffen als zij dat wenselijk vinden. In de huidige situatie kan het bezit van een laptop door scholen niet van ouders worden geëist en andersom kunnen ouders dit niet van scholen eisen.

Echter de digitale ontwikkelingen gaan snel, er komt steeds meer digitaal lesmateriaal beschikbaar en laptops worden goedkoper. Op het moment dat scholen volledig of grotendeels schoolboeken vervangen door digitaal lesmateriaal en het bezit van een laptop voor het leerproces noodzakelijk is geworden, dienen scholen hierin zelf te voorzien. Er is vanuit bekostigingsoverwegingen geen principieel verschil tussen de aanschaf van een desktop of een laptop. Binnen de lumpsum hebben scholen de mogelijkheid om de ICT-bekostigingscomponent en de bekostiging voor lesmateriaal (€ 316,-) hiervoor te gebruiken.

Onderzoek inspectie naar de ontwikkeling van de schoolkosten

Ik heb de inspectie gevraagd gerichte actie te ondernemen bij de scholen die zijn genoemd in het SP-onderzoek. Daarnaast is aan de inspectie gevraagd om in het onderzoek aandacht te besteden aan de punten die u tijdens het AO naar voren heeft gebracht. Dit betreft de volgende onderwerpen:

- het innen van de vrijwillige ouderbijdrage door een distributeur;
- het naleven van de reductie- en kwijtscheldingsregeling;
- de ontwikkeling van de schoolkosten;
- de gedragscode.

Zoals ik u reeds meldde verwacht ik het eerste deel van het inspectie-onderzoek eind 2009. Ik zal u hier te zijner tijd uitgebreid over informeren waarna wij het debat over de feitelijke ontwikkeling van de schoolkosten kunnen voortzetten.

Ik vertrouw er op dat ik u met deze brief voldoende informatie heb verstrekt over de stand van zaken schoolkosten.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J. M. van Bijsterveldt-Vliegenthart